

Strona główna>Wyszukiwanie przedstawicieli zawodów prawniczych>Rodzaje zawodów prawniczych

Soorten juridische beroepen

Niemcy

Op deze pagina vindt u een overzicht van de verschillende juridische beroepen in Duitsland.

Openbare aanklager (*Staatsanwalt*)

Rol en taken

Het **openbaar ministerie** (*Staatsanwaltschaft*) is een onafhankelijke strafrechtelijke instelling, die op dezelfde wijze is gestructureerd als de rechtbanken. Het heeft onder meer tot taak vooronderzoeken te leiden, de aanklacht in te dienen tijdens het proces en veroordelingen ten uitvoer te leggen. Tenzij wettelijk anders bepaald, is het openbaar ministerie ook verantwoordelijk voor het instellen van vervolging wegens administratieve overtredingen.

Het openbaar ministerie is verplicht bij misdrijven tot vervolging over te gaan, mits er voldoende gronden zijn om dat te doen (legaliteitsbeginsel). Dit houdt in dat het openbaar ministerie, voordat het een aanklacht indient, alle feiten die bij hem bekend zijn, moet onderzoeken en vanuit juridisch oogpunt moet beoordelen. Het openbaar ministerie moet hierbij objectief en onpartijdig handelen en het belastende bewijs afwegen tegen het bewijs ten gunste van de verdachte. Dit betekent dat, wanneer aan de wettelijke verplichtingen is voldaan, een openbare aanklager tot vervolging moet overgaan. Als het om een overtreding gaat, kan het openbaar ministerie van vervolging afzien wanneer de dader wordt geacht slechts in geringe mate schuldig te zijn en wanneer het niet in het algemeen belang is hem te vervolgen. Onder bepaalde in de wet vermelde voorwaarden moet daarvoor echter wel de goedkeuring worden verkregen van de rechtbank die bevoegd is om de hoofdprocedure te starten. Het is ook mogelijk de verdachte verplichtingen en bevelen op te leggen en de procedure te sluiten als hij of zij zich daaraan houdt.

Bij het uitvoeren van onderzoeken in het kader van strafrechtelijke procedures kan het openbaar ministerie om assistentie van andere partijen verzoeken, zoals politiefunctionarissen, belastinginspecteurs en douaneambtenaren. Deze personen moeten zich aan zijn instructies houden.

Voordat een strafzaak voor de rechter gebracht kan worden, moet er eerst iemand formeel een feit ten laste worden gelegd. Met uitzondering van enkele lichte vergrijpen moet dit steeds worden gedaan door het openbaar ministerie. In het algemeen vertegenwoordigt een openbare aanklager het openbaar ministerie.

De gerechtelijke procedures waar het openbaar ministerie een rol in speelt, zijn hoofdzakelijk strafrechtelijk van aard. Dit geldt zowel voor zaken in eerste aanleg als voor beroepsprocedures (hoger beroep en cassatie).

Tijdens de rechtszitting moet de openbare aanklager de tenlastelegging voorlezen en heeft hij of zij het recht de verdachte en eventuele getuigen te ondervragen. Hij of zij kan zelf ook bewijsstukken indienen. Aan het eind van het proces presenteert de openbare aanklager nog eenmaal een analyse van de zaak, waarbij de materiële en juridische aspecten aan bod komen. Dikwijls vraagt hij of zij de rechter de verdachte te veroordelen dan wel onschuldig te verklaren.

Met toestemming van het openbaar ministerie, de rechtbank en de verdachte kan de strafprocedure in dit stadium worden gesloten, vooral wanneer uit de rechtszitting is gebleken dat de verdachte slechts in geringe mate schuldig is.

Wanneer het openbaar ministerie van mening is dat een uitspraak van de rechtbank om feitelijke of juridische redenen moet worden herzien, kan het beroep instellen – ook wanneer dit ten gunste van de verdachte is.

Organisatie

Het openbaar ministerie is aangesteld bij de arrondissementsrechtbank (*Landgericht*), de hogere arrondissementsrechtbank (*Oberlandesgericht*, hoogste rechtscollege van een deelstaat) en het federaal gerechtshof (*Bundesgerichtshof*). Het is hiërarchisch georganiseerd.

Vanwege het federale systeem van Duitsland moet er een onderscheid worden gemaakt tussen de bevoegdheden van de federale overheid en die van de deelstaten.

De openbaar ministeries van de deelstaten (*Staatsanwaltschaften der Länder*)

Behalve de strafbare feiten die onder de bevoegdheid van de procureur-generaal bij het federaal gerechtshof (*Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof*) vallen, vindt de rechtsvervolging plaats door de openbaar ministeries van de deelstaten. De procureur-generaal bij het federaal gerechtshof en de openbaar ministeries van de deelstaten zijn zelfstandige, onderscheiden entiteiten die op hun eigen niveaus werken. Er is geen hiërarchische relatie tussen het nationale niveau en dat van de deelstaten. In uitzonderlijke gevallen kan de procureur-generaal bij het federaal gerechtshof echter zaken die tot zijn bevoegdheid behoren, naar de openbaar ministeries van de deelstaten verwijzen, of zaken behandelen die onder hun bevoegdheid van vallen.

Alle zestien deelstaten hebben een eigen openbaar ministerie, dat als volgt is georganiseerd:

Elke arrondissementsrechtbank heeft een eigen openbaar ministerie, dat tevens verantwoordelijk is voor de kantongerechten (*Amtsgerichte*) binnen het eigen arrondissement.

De openbaar ministeries in de arrondissementsrechtbank vallen allemaal onder het bureau van de procureur-generaal (*Generalstaatsanwaltschaft*) in de overeenkomstige hogere arrondissementsrechtbank, dat op zijn beurt rekenschap aflegt aan de minister van Justitie van de betreffende deelstaat.

De bureaus van de procureurs-generaal houden zich bezig met beroepen om feitelijke of juridische redenen bij de hogere arrondissementsrechtbanken. Wanneer een dergelijke procedure onder de bevoegdheid van het federaal gerechtshof valt, dan neemt de procureur-generaal bij dat gerechtshof de rechtsvervolging op zich.

Voor meer informatie over rechtsvervolging kunt u terecht op de pagina [rechtbanken en openbaar ministeries](#) (*Gerichte und Staatsanwaltschaften*) op de website van het Bondsministerie van Justitie en Consumentenbescherming. Veel openbaar ministeries hebben ook eigen websites, die toegankelijk zijn via de justitieportalen van de respectieve deelstaten.

De procureur-generaal bij het federaal gerechtshof

In de Bondsrepubliek Duitsland is de rechtspraak in principe een zaak van de deelstaten (artikelen 30, 92 en 96 van de grondwet). Het bureau van de procureur-generaal bij het federaal gerechtshof (*Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof*) is het enige openbaar ministerie op Bondsniveau. Het wordt ook wel het federale openbaar ministerie (*Bundesanwaltschaft*) genoemd. Het bestaat naast de procureur-generaal bij het federaal gerechtshof uit verschillende categorieën magistraten van het openbaar ministerie: federale openbare aanklagers (*Bundesanwälte*), hogere openbare aanklagers (*Oberstaatsanwälte*), openbare aanklagers (*Staatsanwälte*) en andere functionarissen. De procureur-generaal bij het federaal gerechtshof geeft leiding aan het federale openbaar ministerie bij dat gerechtshof.

De procureur-generaal bij het federaal gerechtshof staat de aanklager juridisch bij bij alle ernstige misdrijven tegen de staat die de interne veiligheid (in het bijzonder terroristische daden) of externe veiligheid (landverraad en spionage) van de Bondsrepubliek Duitsland ernstig in gevaar brengen. Voor alle andere strafbare feiten in verband met de veiligheid van de staat kan de procureur-generaal vervolging instellen onder bepaalde voorwaarden als vermeld in artikel 120, lid 2, van de wet op de rechterlijke organisatie (*Gerichtsverfassungsgesetz*; GVG) (wat het evocatierecht wordt genoemd). De procureur-generaal is tevens verantwoordelijk voor de vervolging van internationale strafrechtelijke misdrijven en verschijnt in beroeps- en aanklachtprocedures voor de strafkamers van het federaal gerechtshof.

De procureur-generaal bij het federaal gerechtshof wordt benoemd door de Bondspresident, op voordracht van de Bondsminister van Justitie en Consumentenbescherming. Deze voordracht wordt ter goedkeuring aan de Bondsraad (*Bundesrat*) voorgelegd. Op zijn beurt legt de procureur-generaal verantwoording af aan de Bondsminister van Justitie en Consumentenbescherming. De minister is echter niet gerechtigd toezicht te houden op de openbare aanklagers van de deelstaten en kan hun geen instructies geven.

Rechter

Organisatie

De voornaamste wetgeving met betrekking tot het beroep van rechter op zowel federaal als deelstaatniveau is de wet op het rechtersambt (*Deutsche Richtergesetz*; DRiG). In de wetgeving van de afzonderlijke deelstaten zijn nadere voorschriften vastgelegd.

De ministeries van Justitie van de deelstaten houden toezicht op de werkzaamheden van de rechters op deelstaatniveau. Het werk van de rechters op Bondsniveau (met uitzondering van de rechters van het federaal grondwettelijk hof (*Bundesverfassungsgericht*)) staat onder toezicht van het betreffende Bondsministerie.

Rol en taken

Beroepsrechters en lekenrechters

Beroepsrechters (*Berufsrichter*) zijn werkzaam op Bondsniveau of deelstaatniveau. Op deelstaatniveau werken rechters in een kantongerecht, een arrondissementsrechtbank of een hogere arrondissementsrechtbank. De meeste rechters werken op deelstaatniveau.

Rechters op Bondsniveau kunnen werkzaam zijn bij het federaal grondwettelijk hof, het federaal gerechtshof, het federaal arbeidsrechtshof (*Bundesarbeitsgericht*), het federaal financieel hof (*Bundesfinanzhof*), het federaal sociaal hof (*Bundessozialgericht*), het federaal administratief hof (*Bundesverwaltungsgericht*) of het federaal octrooihof (*Bundespatentgericht*).

In strafzaken worden beroepsrechters bijgestaan door lekenrechters (*Schöffen*). Burgers kunnen door de autoriteiten worden aangesteld als lekenrechter en krijgen hiervoor geen salaris. In theorie kan iemand zelfs worden aangesteld zonder daarmee te hebben ingestemd. Alleen in uitzonderlijke omstandigheden mag iemand weigeren de functie te vervullen. Lekenrechters doen dienst in kantongerechten en in de straf- en jeugdkamers van arrondissementsrechtbanken.

In principe hebben lekenrechters dezelfde stemrechten als beroepsrechters. Dit betekent dat beroepsrechters en lekenrechters samen besluiten over de schuld van een verdachte en de op te leggen straf.

In **artikel 36 van de wet op de rechterlijke organisatie** (GVG) is bepaald dat lekenrechters eens in de vijf jaar worden gekozen. Alleen Duitse staatsburgers kunnen optreden als lekenrechter (**artikel 31 GVG**), met uitzondering van de volgende personen (**artikel 33 GVG**):

personen onder de 25 of boven de 70 op het moment dat de ambtstermijn zou beginnen;

personen die niet woonachtig zijn in het betreffende arrondissement;

personen die vanwege hun gezondheidstoestand ongeschikt zijn voor de rol;

personen die vanwege onvoldoende kennis van de Duitse taal ongeschikt zijn voor de rol;

personen die gevaar lopen insolvent te worden;

Verder zijn ongeschikt voor deze rol:

personen die op grond van een rechterlijke uitspraak geen publieke functie mogen vervullen of voor een opzettelijk misdrijf tot een gevangenisstraf van meer dan zes maanden zijn veroordeeld;

of naar wie een vooronderzoek wordt verricht in verband met een misdrijf waardoor de uitoefening van een publieke functie wellicht niet mogelijk is (**artikel 32 GVG**).

Lekenrechters hebben recht op een vergoeding voor inkomstenderving, waarvan de hoogte is geregeld in de wet inzake justitiële beloning en vergoeding (*Justizvergütungs- und -entschädigungsgesetz*) (**artikel 55 GVG**). De deelstaten verstrekken informatiebrochures die lekenrechters informeren over hun plichten. Deze zijn ook online beschikbaar. De deelstaten bieden ook scholing voor lekenrechters aan.

Hulprechters (*Rechtspfleger*)

Hulprechters zijn functionarissen van justitie. Zij oefenen – als ‘tweede zuil van de derde macht’ – vooral taken uit op het gebied van de zogeheten ‘vrijwillige rechtspraak’ (o.a. kwesties inzake nalatenschappen, rechtshandelingsbekwaamheid, minderjarigen, adoptie, kadaster, handelsregister, register van coöperatieve vennootschappen, register van maatschappen, verenigingsregister, huwelijksvermogensregister, scheepsregister enz.), maar zijn daarnaast ook belast met talrijke andere taken binnen het justitiële apparaat, bijvoorbeeld op het gebied van het rechterlijk betalingsbevel, rechtsbijstand, gedwongen tenuitvoerlegging, gedwongen verkoop en sekwestratie, de vaststelling van kosten, strafuitvoering, bij procedures voor het federaal octrooihof en in de internationale rechtsorde.

Bij de kantongerechten zijn er nu al meer hulprechters dan rechters. De taakomschrijving van hulprechters is in de wet inzake hulprechters (*Rechtspflegengesetz*; RPfLG) neergelegd. Bij de uitoefening van hun taken en bij het geven van beslissingen zijn hulprechters, net als rechters, onafhankelijk; zij zijn daarbij slechts gebonden door de wet en het recht. Tegen hun beslissingen kunnen in beginsel de in de algemene procedurele regelingen vastgestelde rechtsmiddelen worden ingesteld.

Juridische gegevensbanken

Websites met informatie over justitie die voor het algemene publiek toegankelijk zijn:

de website van het [Duitse Bondsministerie van Justitie en Consumenten](#)

de verschillende websites van de ministeries van Justitie van de deelstaten (bv. [Hamburg](#), [Berlijn](#), [Beieren](#));

individuele rechtbanken die informatie ter beschikking stellen op internet;

een [gemeenschappelijk justitieportaal van de Bondsregering en de deelstaten](#).

Meer informatie is beschikbaar op de webpagina's van de [bond van Duitse rechters](#) (*Deutscher Richterbund*) of de [bond van Duitse hulprechters](#) (*Bund Deutscher Rechtspfleger*).

Advocaat

In Duitsland zijn er ongeveer 166 000 advocaten. Deze hebben dezelfde juridische opleiding genoten als rechters en mogen hun cliënten bij alle juridische aangelegenheden adviseren en vertegenwoordigen. Zij mogen hun beroep zowel binnen als buiten de rechtszaal uitoefenen; het Duitse recht kent geen speciale categorie advocaten met pleitrecht. In beginsel geldt de bevoegdheid om in de rechtszaal op te treden voor alle soorten rechtbanken in Duitsland.

De enige uitzondering daarop wordt gevormd door zaken waarin een cliënt moet worden vertegenwoordigd in een civiele zaak bij het federaal gerechtshof, waarvoor speciale toelatingsvereisten gelden. Een andere uitzondering betreft bedrijfsadvocaten (advocaten die door een niet-juridische werkgever in dienst worden genomen om ze in juridische zaken te adviseren en te vertegenwoordigen). Bij bepaalde rechtbanken mogen zij hun werkgever echter niet vertegenwoordigen.

Advocaten vallen onder de bepalingen van de Bondsverordening voor advocaten (*Bundesrechtsanwaltsordnung*; BRAO). Voor de advocatuur geldt verder zelfregulering door middel van beroepsregels, te weten die van de beroeps gedragscode voor advocaten (*Berufsordnung für Rechtsanwälte*; BORA) en de gedragscode gespecialiseerde advocaten (*Fachanwaltsordnung*; FAO). De vergoedingen van advocaten zijn geregeld in de wet advocatenvergoedingen (*Rechtsanwaltsvergütungsgesetz*; RVG).

De advocaten zijn verdeeld over 27 regionale orden van advocaten (*Rechtsanwaltskammern*) en de orde van advocaten van het federaal gerechtshof. De orden zijn verantwoordelijk voor de toelating tot het beroep van advocaat. Ook hebben zij onder meer tot taak erop toe te zien dat advocaten zich aan hun beroepsverplichtingen houden.

Juridische gegevensbanken

Uitgebreide informatie over de advocatuur kan worden gevonden op de website van de [federale orde van advocaten](#) (*Bundesrechtsanwaltskammer*; BRAK). Bovendien verschaft de [Duitse advocatenvereniging](#) (*Deutsche Anwaltverein*; DAV), de grootste onafhankelijke vereniging van Duitse advocaten, allerhande informatie over het beroep van advocaat (ook beschikbaar in het Engels en het Frans).

De volgende websites bieden hulp bij het zoeken naar een advocaat: het [officiële nationale register van advocaten](#) (*Bundesweites Amtliches Anwaltsverzeichnis*), waarin alle advocaten zijn opgenomen (in het Duits en het Engels), en de [Federale informatiedienst advocatuur](#) (*Deutsche Anwaltskunft*).

Octrooigemachtigde

Duitsland kent ongeveer 3 000 praktiserende octrooigemachtigden. Octrooigemachtigden hebben in het algemeen een technische of natuurwetenschappelijke academische opleiding afgerond, plus een aanvullende juridische opleiding gevolgd. Hun werkzaamheden beperken zich tot het adviseren en vertegenwoordigen van cliënten op het gebied van industriële-eigendomsrechten (in het bijzonder met betrekking tot octrooiën, gebruiksmodellen, handelsmerken en tekeningen en modellen van nijverheid), vooral waar het gaat om aanmeldings- en bewakingsprocedures.

Octrooigemachtigden mogen hun cliënten vertegenwoordigen bij het Duitse octrooi- en merkenbureau (*Deutsches Patent- und Markenamt*), de federale octrooi rechtbank (*Bundespatentgericht*) en, in speciale omstandigheden, het federaal gerechtshof. In de arrondissementsrechtbanken en hogere arrondissementsrechtbanken mogen zij echter alleen standpunten voor hun cliënten naar voren brengen, en zelf geen gedingen voeren.

Octrooigemachtigden moeten zich houden aan de bepalingen van de verordening voor octrooigemachtigden (*Patentanwaltsordnung*; PAO) en vallen onder de kamer van octrooigemachtigden (*Patentanwaltskammer*).

Juridische gegevensbanken

De website van de [kamer van octrooigemachtigden](#) biedt informatie over de beroepsgroep en een [register van octrooigemachtigden](#) (*Bundesweites Amtliches Patentanwaltsverzeichnis*).

Notaris

In Duitsland zijn er momenteel bijna 7 000 notarissen actief, voor wie geldt dat ze in beginsel dezelfde juridische opleiding moeten hebben genoten als rechters. Zij bieden onafhankelijk, onpartijdig en objectief advies en dito hulp bij belangrijke rechtshandelingen en bij de afwikkeling van juridische zaken, zodat rechtszaken worden voorkomen. Hun belangrijkste taak is het bekrachtigen van rechtshandelingen met behulp van een notariële akte.

Als gevolg van de federale structuur van Duitsland zijn er verschillende soorten notarissen. In de meeste deelstaten is 'notaris' het hoofdberoep van hen die notariële taken uitvoeren (het zogenaamde *Nurnotariat*). In een aantal deelstaten is het notariaat echter een nevenactiviteit van sommige advocaten (*Anwaltsnotariat*). Alle notarissen worden aangesteld door en staan onder toezicht van de rechterlijke autoriteiten van hun respectieve deelstaten (*Landesjustizverwaltung*).

De voorschriften voor het beroep van notaris zijn neergelegd in de federale verordening voor notarissen (*Bundesnotarordnung*; BNotO). De vergoeding van notarissen is geregeld in de kostenverordening (*Kostenordnung*; KostO).

Notarissen vallen onder hun respectieve regionale kamers van notarissen.

Juridische gegevensbanken

Uitgebreide informatie over diverse onderwerpen betreffende het beroep van notaris is te vinden op de website van de [federale kamer van notarissen](#) (*Bundesnotarkammer*). Het [register van notarissen](#) (*Verzeichnis der Notare*) op die website kan u helpen een notaris te vinden. De informatie is in het Duits, Engels, Frans en Spaans beschikbaar.

Andere juridische beroepen

Juridische beroepen volgens de wet juridische diensten (*Rechtsdienstleistungsgesetz*; RDG)

De wet juridische diensten staat toe dat incassoagenten, pensioenadviseurs en juridische dienstverleners gespecialiseerd in buitenlands recht, buitengerechtelijke juridische diensten verrichten. In bepaalde gevallen mogen incassoagenten en pensioenadviseurs hun cliënten ook vertegenwoordigen bij de rechtbank. Zij moeten wel geregistreerd staan voor het uitvoeren van deze activiteit (de rechtbank kan hier op verzoek goedkeuring voor geven). De namen van de geregistreerde personen zijn opgenomen in het [register juridische diensten](#) (*Rechtsdienstleistungsregister*).

De wet schrijft niet voor dat deze geregistreerde dienstverleners moeten behoren tot een bepaalde orde of kamer of lid moeten zijn van een specifieke beroepsorganisatie. Er zijn wel beroepsverenigingen waarin een deel van de incassoagenten en pensioenadviseurs is georganiseerd. De grootste organisaties zijn de Duitse vereniging van incasso-ondernemingen (*Bundesverband Deutscher Inkasso-Unternehmen*), de Duitse vereniging van juridisch adviseurs/juridische dienstverleners (*Bundesverband Deutscher Rechtsbeistände/Rechtsdienstleister*) en de Duitse vereniging van pensioenadviseurs (*Bundesverband der Rentenberater*).

Juridische gegevensbanken

Het is mogelijk via het Duitse justitieportaal het register juridische diensten te raadplegen; daarin is de lijst opgenomen van juridische dienstverleners en van de rechtbanken die verantwoordelijk zijn voor registratie. Verder is er veel informatie beschikbaar op de websites van de volgende organisaties:

[Duitse vereniging van incasso-ondernemingen](#), [Duitse vereniging van juridisch adviseurs/juridische dienstverleners](#) en

[Duitse vereniging van pensioenadviseurs](#).

Organisaties die gratis juridische diensten verlenen

In Duitsland wordt door talloze liefdadigheidsorganisaties gratis juridisch advies gegeven (in overeenstemming met de [artikelen 6 en 8 van de wet juridische diensten](#)). Enkele van de belangrijkste zijn:

[Duitse liefdadigheidsvereniging voor arbeiders](#) (*Arbeiterwohlfahrt Bundesverband*)

[Caritas](#) (katholieke organisatie voor sociale hulp)

[Diakonie](#) (protestantse organisatie voor maatschappelijk werk)

[Joodse organisatie voor maatschappelijk werk](#) (*Zentralwohlfahrtsstelle der Juden in Deutschland*)

[Duitse Rode Kruis](#)

[Niet-confessionele associatie van sociale bewegingen \(*Paritätischer Wohlfahrtsverband*\)](#)

Links

[E-Justiceportaal van de federale overheid en de deelstaten](#)

[Informatie over de rechtbanken en openbaar ministeries, Bondsministerie van Justitie en Consumentenbescherming](#)

[Bondsministerie van Justitie en Consumentenbescherming](#)

[Ministerie van Justitie Hamburg](#)

[Ministerie van Justitie Berlijn](#)

[Ministerie van Justitie Beieren](#)

[Bond van Duitse rechters](#)

[Federale orde van advocaten](#)

[Officieel nationaal register van advocaten](#)

[Duitse advocatenvereniging](#)

[Federale informatiedienst advocatuur](#)

[Kamer van octrooigemachtigden](#)

[Lijst van notarissen](#)

[Federale kamer van notarissen](#)

[Register juridische diensten](#)

[Duitse liefdadigheidsvereniging voor arbeiders](#)

[Caritas](#)

[Diaconie \(protestantse organisatie voor maatschappelijk werk\)](#)

[Joodse organisatie voor maatschappelijk werk](#)

[Duitse Rode Kruis](#)

[Niet-confessionele associatie van sociale bewegingen](#)

[Laatste update: 10/01/2022](#)

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.